

Názov práce: Panelové dedičtvý De:konstrukce Přerov

Autor práce: Karel Golář

Vedoucí práce: Ing.arch. Boris Redčenkov

Oponent práce: Ing.arch. Lukáš Kordík, Ing.arch. Štefan Polakovič

Akademický rok: 2018/ 2019, zimní semestr FA ČVUT

Mám radost, že téma "panelákov" neostáva len okrajovou, ale stále hľadáme nové prístupy ako sa s touto, bezpochyby dôležitou a rozsiahlou problematikou, vysporiadať. Oceňujem výber témy zadania, a to aj preto, že nejde len po povrchu, ale panelovú zástavbu doslovne rozoberá na súčiastky. Nepozera len na solitérne panelové objekty a na ich možnú povrchovú kozmetickú kúru, ale transformuje domy, rozkladá ich na nové urbánne formy, pretvára štruktúru mesta. Ako sám autor práce hovorí, dedičstvo panelu chápe ako "nosiťela významnej materiállovej hodnoty". Ísť do hĺbky a neostať len na povrchu, znamená problematiku dôkladnejšie analyzovať a určiť možné potenciály, ktoré existujúca panelová substancia ponúka a umožňuje. Dôležitým faktorom pri hľadaní nového prístupu je téma ekológie a recyklácie.

Diplomová práca hľadá odpoveď, ako sa postaviť k dedičstvu panelových domov. Čo však je na tejto práci pozoruhodné, že sa pozerá na tému "panelového dedičtva" inou optikou, iným spôsobom. Nevola po rekonštrukcii, nehľadá búrať. Vypĺňa medzipriestor. Definuje pojem „de:konštrukcie“, teda spája dekonštrukciu s rekonštrukciou. "Hľadá potenciál ukrytý v materiáli, podobe a štruktúre panelovej výstavby", a to od urbanizmu cez novú programovú náplň, typológiu až po návrh konštrukčného detailu. Hľadá nové formy, typológie na základoch podstaty panelovej prefabrikácie a prepisuje často pragmatický a nekontextuálny urbanizmus do nového živého mestského organizmu. Rozoberá panelové sídliská na stavebné jednotky a tie navrhuje preskupiť do nového mestského organizmu, nových foriem, typológií či dispozičných riešení. To všetko vychádzajú s rozmerov panelov ako základnej stavebnej jednotky.

V druhej časti práce diplomant aplikuje navrhovanú metódu *De:konštrukcie* na prípadových štúdiách v meste Přerov. Ako autor sám píše, „kedysi priemyslové a prekvitajúce mesto, plánované pre 70 tisíc obyvateľov, dnes živa prázdnotou. Mesto sa časom vyľudňuje a monofunkčné sídlisko ostáva ako memento.“ Na dvoch exemplárnych príkladoch blokov „Strojař“ a „Přerovanka“, ktoré sú priamo v kontakte s centrom mesta, sa stretávame s kombináciou prelínania panelových domov a tradičnej pôvodnej zástavby. V týchto prípadoch je okrem aplikovania navrhovanej metódy zaujímavé aj urbánne merítko obidvoch lokalít.

Pôvodný blok „Strojař“ bol významný svojou polohou s priamym napojením na prvý most, ktorý preklenul rieku Bečva. Hotelový dom Strojař, od architekta Radima Pluskala z roku 1963, je kvôli svojmu programu pomerne rozložitým objektom. Stavba je rozdelená do troch objektov. Desaťpodlažnú obytnú budovu, dvojpodlažný objekt pre stravovanie a budovu pivovaru. Na rekonštrukciu objektu bola plánovaná architektonická súťaž, ktorá však do dnešného dňa neprebehla. Návrh diplomanta ponúka novú kvalitu vnútorného a vonkajšieho prostredia s cieľom maximálneho využitia pôvodných panelových konštrukcií. Pôvodný objekt „Strojař“ rozkladá a fragmentuje do formy nového mestského bloku, ktorý vychádza z pôvodnej podoby nábrežného bloku z 19. storočia. Nový blok reaguje na dôležité komunikačné osi mesta, na priamy kontakt s riekou a vytvára mestské prostredie. Osviežený novými typológiami pre bývanie dopĺňa blok komunitným centrom s galériou celomestského významu a vytvára tak predpoklady pre formovanie komunity obyvateľov z rôznych sociálnych prostredí. Jasne definuje verejný priestor, ktorý necháva vtiecť do vnútra bloku a tam konfrontuje s prostredím súkromných predzáhradiek. Novonavrhované typológie majú čisté pôdorysné riešenia, samozrejme vychádzajúce z rozmerov daných pôvodnými panelovými konštrukciami.

Druhou lokalitou je „Přerovka“. Blok sa nachádza v samom centre mesta Přerov. Jedná sa o rozmerovo pomerne veľké územie, ktoré by sme dnešným jazykom pokojne mohli nazývať superblokom. V roku 1972 vznikol podľa návrhu architekta Pluskala polyfunkčný panelový dom Přerovanka, ktorý bol osadený do pôvodného mestského bloku tak, aby jeho obchodný partner vytvoril spojnicu medzi dvoma centrami mesta. Osempodlažný panelový líniový objekt s podnožou zo skeletu z monolitického železobetónu vniesol do prostredia novú mierku, pretrhol historický superblok a dodnes je tu štruktúra mesta ťažko čitateľná. Novonavrhované typológie sa viac zameriavajú na kvalitu ako na kvantitu. Co-housing, mestské individuálne bývanie, študentské bývanie či sociálne bývanie, dávajú predpoklad pre bohato sociálne prevrstvené prostredie. Návrh sa vracia k pôvodnému superbloku, dopĺňa prieluky na jeho perimetri a nanovo vytvára jeho hranice, pričom ale blok ponecháva priechodný. Vnútorň priestor bloku je rozdelený líniou mestského rodinného bývania, ktoré vzniklo redukovaním pôvodného objektu Přerovanky. Jedna časť vnútrobloku má viac verejný a pobytový charakter tvorený spevnenými plochami priliehajúcimi k aktívnemu parteru a pobytovej ulici, druhá je viac ukľudnená s charakterom súkromných dvorov.

Prácu Karla Golálňa hodnotím v celkovom posúdení veľmi pozitívne. Prináša zaujímavý a inovatívny pohľad na možný prístup k transformácii nášho panelového dedičstva s ohľadom na možné ekologické, ale aj ekonomické dopady daného procesu. Oceňujem vysokú úroveň grafického spracovania celého elaborátu s použitím dobových plagátov. Jediné, čo by som vytkol jeho práci, je podrobnejšie spracovanie navrhovanej architektúry vo forme viac konkrétnych koláží, alebo priestorových zobrazení dokumentujúcich celkovú atmosféru navrhovaných blokov a objektov. Preto navrhujem projekt k obhajobe a hodnotím ho známkou B.

V Bratislave, 2/2/2019
Lukáš Kordík